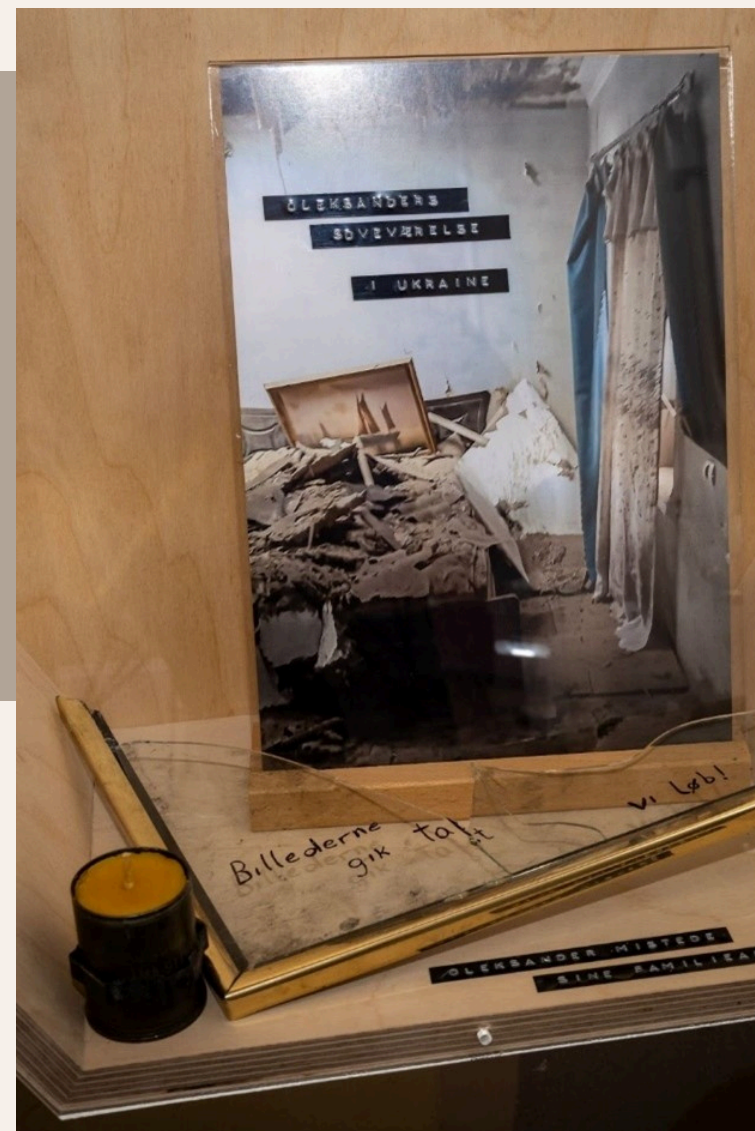

Samlingen

Museets mest udemokratiske praksis?

Anna Louise Siggaard, Emma Barnhøj Jeppesen,
Isabella Balanchi, Liv Köhne Lind & Sandra Nicole Wibroe

“Museerne er for alle”

Mantraet har i årevis vakt genklang i den danske museumsverden - fra udstillinger og partnerskaber til skoletjenester og faglige fora. Det er blevet et ideal, som de færreste vil anfægte. Men ser vi på det arbejde, der ofte kaldes museets hjerte – *samlingerne* - tegner der sig et andet billede. Her er det stadig primært fagfolk, der afgør, hvad der er værd at indsamle, bevare og fortælle videre.

Spørgsmålet er, hvorfor vi ikke i højere grad tilpasser arbejdet med samlingerne til forskellige målgrupper, hvis vi reelt ønsker, at museerne skal være demokratiske institutioner?

Konsekvensen er tydelig: Vi risikerer, at der opstår en skævhed i, hvilke fortællinger der bliver indsamlet og bevaret, og at samlingerne dermed ikke i samme grad afspejler samtidens mangfoldighed. Det gælder blandt andet livshistorier præget af migration – fra flygtninge og migranter til deres efterkommere med flerkulturel baggrund – som i dag er med til at forme et nyt billede af Danmark.

I projektet 'MOSAİK' har MARK | Museet for en Ny Danmarkshistorie (Billund Kommune) og Immigrantmuseet (Furesø Kommune) undersøgt en anden vej. I stedet for at lade indsamlingen være afsætt for formidlingen har vi vendt processen om: Vi har brugt formidlingen som indgang til at motivere nye målgrupper til at dele deres egne fortællinger. Ambitionen har ikke blot været at udvikle nye formater, men at ændre selve præmissen for, hvordan vi arbejder med samlinger. For først når flere får reel indflydelse på, hvad der bliver en del af vores fælles kulturarv, kan museerne nærme sig idealet om at være for alle – også i praksis.

BAGGRUND OG IDÉ

Med afsæt i projektet *Samskabte Samlinger* testede MARK og Immigrantmuseet i 2023–2024 nye måder at inddrage brugere i museernes indsamlingspraksis. Målet var at undersøge, hvordan brugerne kunne få indflydelse på, hvad der bliver indsamlet, og hvordan det bliver forstået og fortalt. En vigtig erfaring herfra var, at indsamling i sig selv ofte oplevedes som meningsløs for nye deltagere. Dette var også en realisation af, at samlingen var et abstrakt og uforståeligt begreb for deltagerne. Motivation opstod først, når der var et konkret resultat i sigte, fx en udstilling eller en podcast. Der var med andre ord et tydeligt ønske om, at de fortællinger, deltagerne bidrog med, også blev brugt aktivt med det samme, og der var en tydelig genkendelighed af museumsvirksomheden for deltagerne, når det blev konkretiseret i et formidlingstiltag.

På den baggrund opstod idéen om at vende museernes arbejdsgang på hovedet. Normalt udspringer formidlingen af forskning og indsamling. Men hvad sker der, hvis vi gør det omvendt? Hvis formidlingen bliver startpunktet – kan det så styrke forståelsen for museernes arbejde og øge lysten til at bidrage med egne historier til museernes samlinger?

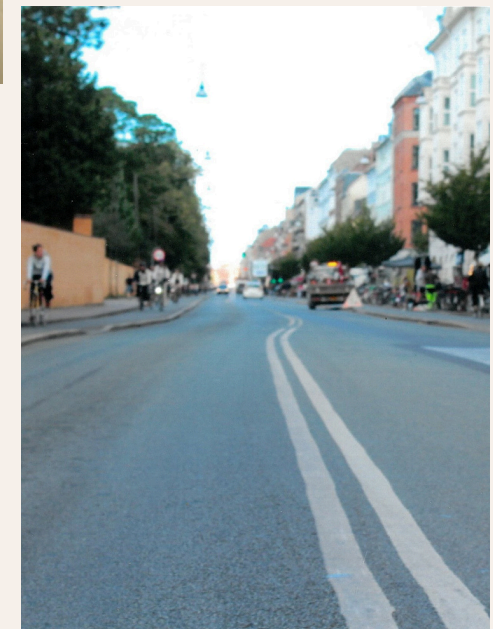
For at undersøge det valgte vi en målgruppe, som i høj grad er med til at forme det danske samfund, men som stadig er underrepræsenteret på museerne: Mennesker med erfaringer fra migration og liv i et flerkulturelt krydsfelt. De to museer arbejdede med forskellige grupper. MARK samarbejdede med kursister på sprogskolen ved Give-Grindsted Uddannelsescenter (GGUC), mens Immigrantmuseet arbejdede med unge mellem 15 og 30 år med flerkulturel baggrund gennem ung-til-ung-fællesskaber. Målet var, at begge museer - sammen med deltagerne - skulle udvikle en MOSAIK-udstilling. Samtidig undersøgte vi, hvordan relationer, indsamling og formidling spiller sammen i praksis gennem oplevelsesbaserede aktiviteter med fokus på samskabelsesprocessen som indgangsvinkel.

SAMSKABELSE I PRAKSIS: FRA IDEAL TIL METODE

Grundlæggende handler samskabelse om at udvikle noget nyt i fællesskab: Mellem borgere, besøgende, eksperter, fagfolk, frivillige og andre aktører. Ingen har fuld kontrol over resultatet, og alle bidrager med idéer, erfaringer og perspektiver i en fælles proces. Det er blandt andet delingen af beslutningskraft og ejerskab, der adskiller samskabelse fra traditionel brugerinddragelse. Men hvad betyder det i praksis, når denne logik møder museernes arbejde med samlinger?

Overordnet kan man sige, at der findes en række grundprincipper baseret på ekstensiv museal erfaring, som udgør samskabelsens DNA:

| ÅBEN OG UNDERSØGENDE PROCES

Kernen i samskabelse er, at processen er åben og undersøgende. Resultatet er ikke forudbestemt, for deltagerne bringer forskellige ressourcer og erfaringer i spil og undervejs opstår gensidig læring. Det betyder også et særligt fokus på processen frem for slutresultatet som en del af rammesætningen og faciliteringen.

Deltagerne er eksperter på deres egen historie, mens museet sætter deltagerens historie i perspektiv og kontekst. Det betyder ikke, at alt er sat frit. Et ofte overset aspekt af samskabelse er spørgsmålet om kontrol: Hvem sætter retning for processen, og hvor meget styring beholder museet selv? Samskabelse betyder ikke, at alt skal være åbent eller ustruktureret. Tværtimod handler det om en bevidsthed om, hvor kontrollen ligger og med hvilken intention. Når institutionen er tydelig om kontrollen, bliver det lettere for deltagerne at navigere og føle sig trygge i processen.

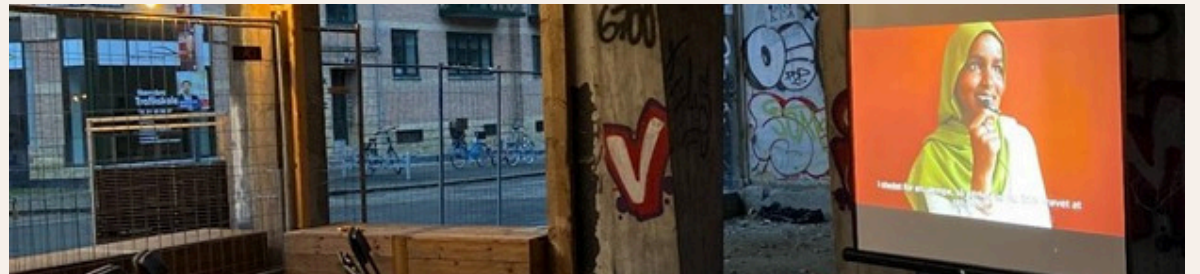
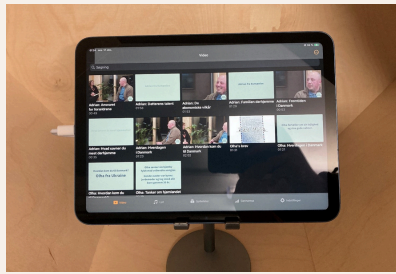
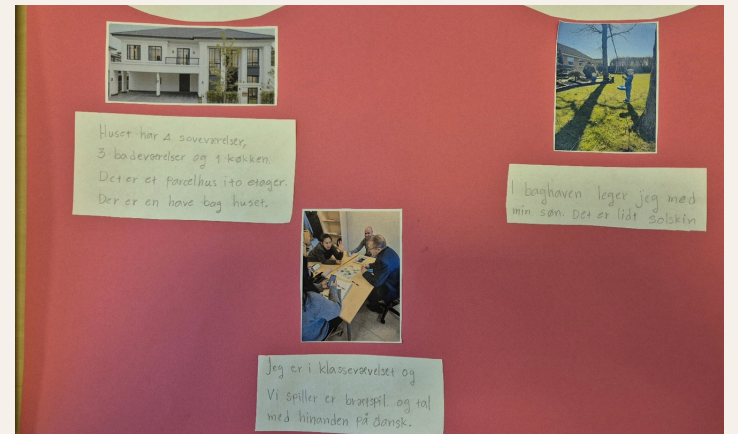
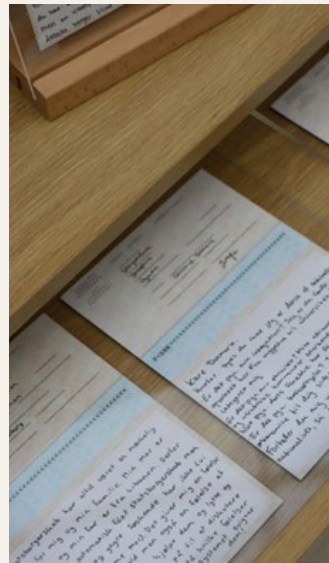
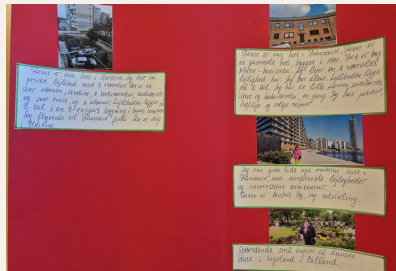
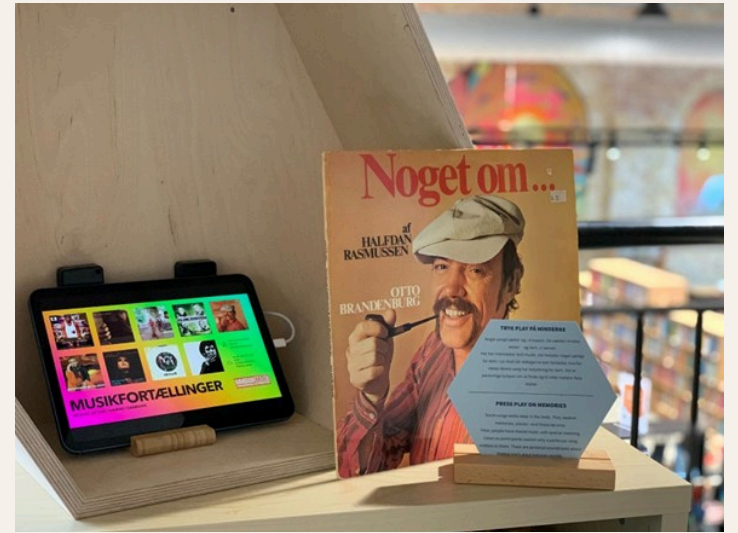
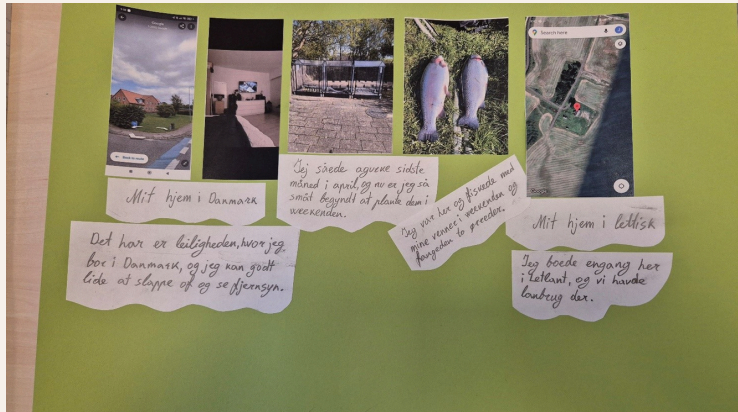
Eksempler fra projektet

Ved projektets start definerede de to museer fem formidlingskoncepter, som udstillingerne skulle bygges op om. Formålet var at bruge formidlingens rammer som afsæt for indsamling af vidnesbyrd. Et konkret output – en tværmediel udstilling med forskellige indgange til det abstrakte begreb 'hjem' – skulle gøre det meningsfuldt for deltagerne at bidrage og samtidig åbne for flere stemmer.

De fem formidlingskoncepter var:

- Breve: Håndskrevne eller digitale refleksioner over 'hjem'
- Musikfortællinger: Personlige fortællinger med afsæt i musik
- Fotos: Billeder fra barndom/ungdom eller voksenliv
- Film: Deltagerens egne perspektiver formidlet visuelt
- Dokumenter: Refleksioner over et liv "på papir"

Koncepterne fungerede som rammesætning, men ikke som faste formater. Det gav mulighed for at tilpasse dem til de enkelte målgrupper og samtidig give deltagerne indflydelse på indholdet. For eksempel indkredsede Immigrantmuseet konceptet *Dokumenter* til at handle om passets og statsborgerskabets betydning i samarbejde med unge, der bor i Danmark uden dansk statsborgerskab. Omvendt valgte MARK at undlade *Musikfortællingerne*, fordi det viste sig vanskeligt at oversætte konceptet til en form, der gav mening for deltagerne.

| ET FÆLLES MÅL OG FLEKSIBELT FORMÅL

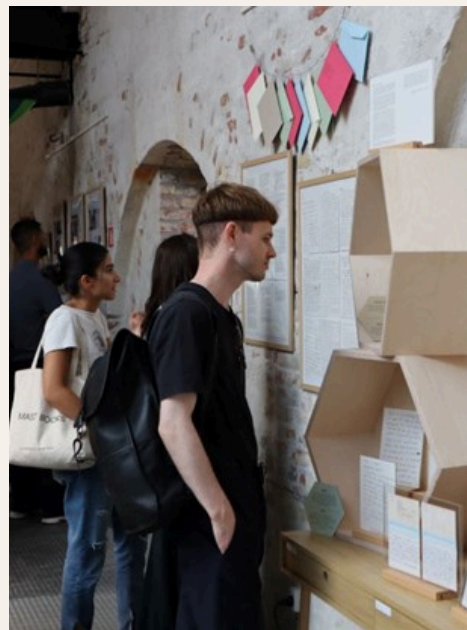
En central forudsætning for samskabelse er, at deltagerne – i dette tilfælde både museum og målgruppe - arbejder hen imod et fælles mål, som alle kan forstå og finde mening med. Samtidig må målet være fleksibelt, så det kan udvikle sig i takt med nye indsigter og behov. Uden et fælles formål risikerer man, at deltagerne arbejder parallelt i stedet for sammen.

Et fælles mål skaber mening, retning og motivation, og det styrker følelsen af at være del af noget, man selv har været med til at forme. For at skabe ejerskab, skal deltagerne kunne se, hvordan deres bidrag har gjort en forskel - at deres idéer og perspektiver afspejles i det færdige resultat. Ejerskab kræver ikke, at deltagerne får alt, som de ønsker, men at de har oplevet indflydelse og lydhørhed undervejs. Når mennesker oplever ejerskab, øges både engagement, kvaliteten og bæredygtigheden af resultatet. Det mindsker også risikoen for skuffelse eller følelsen af blot at være "brugt".

Eksempler fra projektet

Med afsæt i erfaringerne fra *Samskabte Samlinger* blev det fælles mål at udvikle to udstillinger – én på hvert museum. Udstillingerne tog udgangspunkt i de samme formidlingskoncepter og delte et fælles visuelt udtryk, blandt andet gennem brugen af mosaikker i lyst træ og tekster på mosaikformede aluminiumsskilte.

Samtidig var det afgørende, at formatet var fleksibelt. Udstillingerne skulle kunne tilpasses de to museers forskellige kontekster og behov. På MARK blev udstillingen udviklet med henblik på at kunne fungere i en mobil formidlingsramme i en trailer, der kunne transporteres ud til deltagernes lokalsamfund herunder deres fælles uddannelsessted, mens Immigrantmuseet ønskede at bringe udstillingen i spil i samarbejde med biblioteker og kulturhuse.

| LIGE VÆRDIGHED - NÅR ALLE STEMMER ER GYLDIGE

Lige værdighed i samskabelsesprocesser er essentielt. Lige værdighed betyder ikke, at alle spiller samme rolle, men at alle deltageres viden og erfaringer anerkendes som gyldige, uanset om man er barn, borger, ekspert eller frivillig. Det kræver, at museet aktivt udfordrer skjulte hierarkier og er opmærksom på sprogbrug, mødestrukturer og magtrelationer, som kan skabe ulige deltagelsesmuligheder. Når alle stemmer tæller, vokser modet til at bidrage. Samtidig bliver løsningerne mere nuanceret og langtidsholdbare. Derfor er åbenhed også en nødvendig del af samskabelse. Det betyder, at museet ikke kun søger bekræftelse på egne idéer, men tør lytte, lære og skifte retning undervejs. Åbenhed gælder både indhold, form, proces og rolle. Det indebærer, at arbejdet bevæger sig væk fra en lineær og planlagt proces og i stedet udvikler sig undervejs, præget af relationer, tillid og forhandling.

Denne åbenhed skaber en kompleksitet, fordi museet ikke længere alene definerer, hvad der er relevant, eller hvordan det skal formidles. I stedet opstår der et fælles rum, hvor forskellige forståelser af betydning, værdi og fortælling mødes og må afstemmes. Det kan føre til uforudsigelige resultater, men også til indsigter og perspektiver, som ellers ikke ville være blevet en del af samlingen. At arbejde samskabende kræver derfor, at museet er villigt til at give afkald på en del af sin traditionelle autoritet og acceptere, at kvalitet og relevans ikke nødvendigvis fremstår i de former, man på forhånd kender. Usikkerheden er ikke et tegn på svaghed i processen, men en forudsætning for, at nye stemmer og erfaringer kan få reel indflydelse.

Eksempler fra projektet

Samarbejdet med eksterne partnere var centralt fra projektets begyndelse både i forhold til relationsopbygning, rekruttering af deltagere og udvikling af aktiviteter og udstillingsindhold.

Et tydeligt eksempel er arbejdet med workshops på Immigrantmuseet, hvor der var løbende sparring mellem museet og de deltagende organisationer. Da organisationerne havde den tætteste kontakt til målgruppen, havde de også den største indsigt i, hvordan aktiviteterne skulle tilrettelægges for at skabe motivation og trygge rammer. Dermed blev erfaringer fra socialt arbejde bragt i spil i en museal kontekst blandt andet i arbejdet med at facilitere åbne og tillidsfulde samtaler. Samtidig viste samarbejdet, at lige værdighed ikke er det samme som ubegrænset åbenhed. I projektets indledende fase blev der arbejdet med en relativt åben model, hvor formaterne ikke var fast defineret. Intentionen var at give samarbejdspartnerne størst mulig indflydelse. I praksis efterspurgte flere imidlertid tydeligere rammer og en klarere opgavefordeling ikke mindst fordi deres deltagelse var baseret på frivillighed og begrænsede ressourcer. Erfaringen blev derfor, at museet måtte påtage sig en større del af det strukturerende arbejde. I stedet for at åbne processen fuldstændigt blev rammerne fastlagt, mens samarbejdspartnerne input løbende blev inddraget gennem dialog og justeringer.

For eksempel udviklede museet udkast til workshopformater, som derefter blev kvalificeret i fællesskab gennem møder og forventningsafstemning.

En central erfaring fra MARK var betydningen af relationer. Museet prioriterede at møde deltagerne flere gange og i forskellige sammenhænge både på uddannelsesstedet og på museet uden at det drejede sig om andet en relationsopbygning. Ved at deltage i sprogundervisningen og være til stede i deltagernes hverdag blev museet ikke kun en institution, men en aktør, man kunne lære at kende og føle sig tryk ved, som ofte er forudsætningen for, at deltagerne får lyst til at bidrage med deres egne historier. Omvendt gav det museets medarbejdere en indsigt i deltagernes livsverden, der lå ud over enkeltstående workshops eller interviews. Deltagerne bidrog også til den fysiske klargøring af udstillingstrailer, hvormed der opstod et fælles arbejdsrum, hvor samarbejdet ikke alene handlede om indhold, men også om at gøre noget sammen - ligeværdigt.

En anden afgørende dimension var åbenheden i processen. Museet arbejdede aktivt med at tydeliggøre formålet med forløbet, hvor man befandt sig i processen, og hvilke forventninger der var til deltagernes bidrag. Samtidig blev det helt eksplicit, hvad museet havde viden om – og hvad vi manglede viden om. Denne gennemsigtighed var med til at skabe et mere ligeværdigt rum, hvor deltagerne ikke blot blev inviteret ind i en på forhånd defineret ramme, men reelt fik mulighed for at påvirke retning og indhold. Når museet ikke fremstod som den eneste autoritet, men også som en lærende part, åbnede det for, at deltagerne i højere grad tog ejerskab og bidrog med egne perspektiver. Åbenheden betød også, at processen ikke blev fastlåst, men kunne udvikle sig undervejs i takt med relationerne og de input, der opstod.

Og denne åbenhed betød også, at løbende evaluering spillede en central rolle. I stedet for at betragte evaluering som noget, der sker til sidst, blev det integreret som en kontinuerlig praksis, hvor både museum og deltagere havde mulighed for at justere forløbet undervejs. Et konkret eksempel var beslutningen om at droppe den planlagte musikworkshop, da deltagerne ikke oplevede den som meningsfuld, og derimod bruge flere kræfter på video- og filmmediet under flere workshops, da deltagerne her oplevede, at de kunne bidrage mere relevant og værdifuldt. Ved at tage denne feedback alvorligt blev det tydeligt, at deltagernes perspektiver havde reel betydning for processen. Evalueringen blev dermed ikke en kontrolmekanisme, men et fælles refleksionsrum, hvor retning og indhold løbende blev forhandlet.

| FACILITATORROLLEN

Facilitatorrollen er afgørende i samskabelse, fordi processen kun fungerer, hvis nogen aktivt sikrer, at rummet er trygt, åbent og balanceret. Uden en facilitator risikerer samskabelse enten at blive kaotisk og ustruktureret eller så kontrolleret, at deltagelsen bliver symbolsk. Det er facilitatoren, der sørger for, at alle stemmer kan komme i spil, at magtforhold ikke får lov at dominere, og at deltagere med forskellige forudsætninger kan mødes på lige vilkår. Facilitatoren oversætter mellem fagligheder, håndterer misforståelser og sikrer, at processen forbliver transparent og meningsfuld. Facilitatoren bærer også et etisk ansvar for gennemsigtighed og opfølgning. Deltagernes bidrag skal tages alvorligt herunder også deres tid og engagement, og der skal gives ærlig feedback, også når noget ikke kan realiseres.

Eksempler fra projektet

På Immigrantmuseet var transparens og løbende inddragelse centrale greb i faciliteringen. Flere bidragsydere fremhævede i efterfølgende interviews, at en anerkendende og tryghedsskabende tilgang var afgørende for deres oplevelse af processen. Konkret blev deltagere inddraget i redigeringen af deres egne fortællinger eksempelvis ved at få tilsendt lydoptagelser før offentliggørelse, så de selv kunne godkende, hvordan deres historie blev repræsenteret. Citater blev ligeledes delt med deltagerne forud for brug. Denne løbende dialog gav deltagerne mulighed for at justere og nuancere deres bidrag særligt i situationer, hvor de oplevede et ansvar for ikke at blive opfattet som repræsentanter for en større gruppe.

På MARK blev der i arbejdet med formidlingskonceptet 'Breve' lagt særlig vægt på tryghed og informeret samtykke. Deltagerne blev præsenteret for tydelige, visuelt understøttede materialer, som forklarede, hvad det indebar at bidrage med et brev til både udstilling og samling. Formålet var at sikre, at alle traf et oplyst valg om deres deltagelse. Et tydeligt eksempel var indkomstseddelen med særligt tilpassede visuelle stilladser, der sikrede en fuld gennemsigtighed, men også fuld forståelse uanset underlagte hierarkier og barrierer, med, hvad det indebar at give brevet til museets udstilling og samling.

Min tilladelse – sådan må museet bruge mit brev

Jeg tillader, at Mark Museum:

... får mit brev?

Ja Nej

... gemmer oplysninger om brevet?

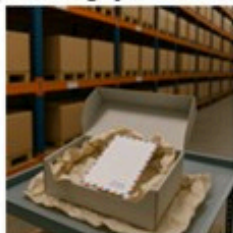
Ja Nej

... viser brevet i udstillinger?

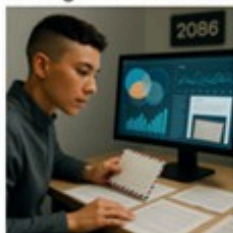
Ja Nej

... gemmer og opbevarer brevet?

Ja Nej

...må bruge brevet i forskning?

Ja Nej

Underskrift: _____

Dato: _____

| NÅR SAMSKABELSE MØDER VIRKELIGHEDEN

Selvom samskabelse rummer store potentialer, støder museer ofte på tilbagevendende udfordringer, som kan hindre kvaliteten og bæredygtigheden af processen. Og den største her er tid. Samskabelse er tidskrævende. Det kræver planlægning, relationer, dialog og iterative arbejdsformer. Noget der kan være svært i organisationer præget af drift og deadlines. Processen er også følelsesmæssigt krævende, fordi både medarbejdere og deltagere investerer engagement. Det er en kompleksitet, man ikke skal undervurdere.

En anden udfordring er kommunikation. Ofte arbejder deltagere og fagpersoner ud fra helt forskellige begrebsverdener. Uklare rammer eller mangelfuld information skaber usikkerhed. Herudover kan der også være udfordringer i de kulturelle forskelle, hvor forskellige normer er i spil. Deltagere kommer med forskellige samarbejdskulturer: Nogle er vant til hierarkier, andre til flade strukturer. Normer for autoritet, alder, køn og udtryksform varierer, og sprog og værdier former, hvordan mennesker forstår samskabelse. Disse forskelle kan skabe friktion men også være en styrke, hvis de håndteres bevidst.

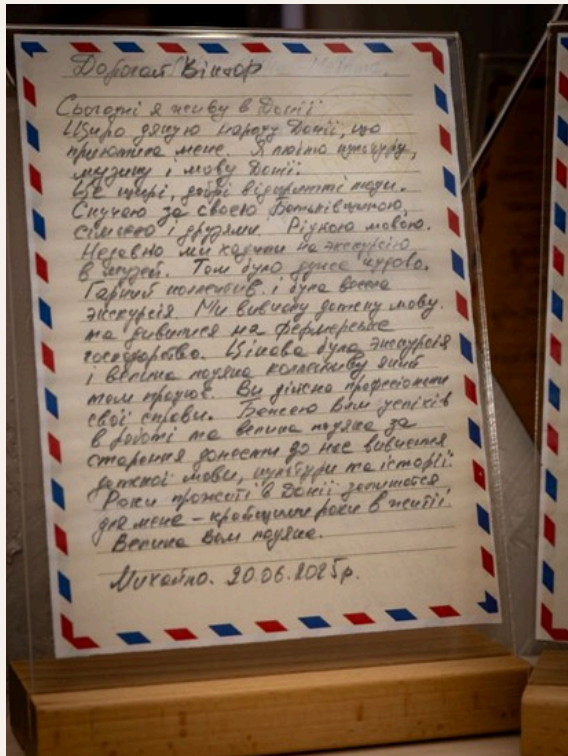
Eksempler fra projektet

I MOSAIK blev det tydeligt, at logistiske, praktiske og økonomiske rammer bør tænkes ind som en aktiv del af samskabelsen fra begyndelsen. Det er ofte netop her, processerne bliver udfordret. En bidragsyder på Immigrantmuseet påpegede eksempelvis i et interview, at hun gerne ville have haft mulighed for at foreslå ændringer til interviewspørgsmål. Enkelte spørgsmål oplevedes som svære at relatere til, men tidsmæssige og praktiske hensyn gjorde det vanskeligt at imødekomme dette ønske fuldt ud.

Samskabelse indebærer også en åbenhed, der kan medføre overraskelser og situationer, man ikke havde forberedt sig på. I en workshop på MARK blev deltagerne bedt om at skrive et brev til én hjemmefra på deres modersmål. Hvad museet ikke havde forudset var den store sorg og længsel, modersmålet var forbundet med. Én efter én brød deltagerne nemlig hulkende sammen, da de læste deres breve op. Det var en voldsom og utilsigtet oplevelse for deltagerne såvel som for museets facilitator. Selvom workshoprummet lykkedes med at være trygt, og rumme sårbarhed, åbnede opgaven for så store og rå følelser, at det endte med at overskride grænserne for alle involverede.

Erfaringen peger på, at samskabelse ikke blot åbner for nye perspektiver, men også for sårbarhed og følelsesmæssig kompleksitet. Når museet inviterer deltagernes livserfaringer ind i processen, inviterer det samtidig de erfaringer, der kan være svære at rumme – også for museet selv.

Situationen synliggjorde, at denne form for arbejde kræver kompetencer, som ikke traditionelt har været en del af museumsfagligheden, herunder evnen til at håndtere stærke følelsesmæssige reaktioner, aflæse deltagernes grænser og skabe rammer, hvor sårbarhed kan håndteres forsvarligt. Det stiller nye krav til museets rolle som facilitator. Åbenhed kan derfor ikke stå alene som ideal, men må balanceres med omsorg, tydelig rammesætning og etisk opmærksomhed. Det indebærer også en erkendelse af, at museet ikke altid på forhånd har de nødvendige redskaber, og at der kan være behov for at udvikle eller supplere de eksisterende kompetencer. Det er i dette spændingsfelt mellem åbenhed og ansvar, at samskabelse bliver både krævende og nødvendig.

| ETISKE ASPEKTER

Etikken i samskabelse er måske det allervigtigste at gøre sig bevidst om inden opstart af processer. Det er museets ansvar at skabe betingelser, der gør deltagelsen god, tryk og meningsfuld. Det er vores opgave at sikre en fair, inkluderende og velovervejet proces, og deltagerne må ikke pålægges ansvar, de ikke er klædt på til.

Medansvar kan deles, men kræver støtte og tydelige rammer. Gode rammer beskytter både deltagerne og processen. De skal være tydelige nok til at skabe tryk, men åbne nok til at give reel indflydelse. Man kan godt styre hvordan arbejdet foregår, uden at bestemme, hvad der skal komme ud af det. Deltagerne skal turde begå fejl, tænke kreativt og dele perspektiver uden at blive dømt. Tryk skabes gennem relationer, struktur og en atmosfære, hvor alle føler sig velkomne. Uden tryk ingen reel samskabelse. Derfor skal der undervejs i hele processen være plads til at forhandle roller, tid, rammer og formål undervejs. Deltagelse sker på forskellige præmisser, og åbenhed over for forhandling viser respekt for deltageres erfaringer og perspektiver.

Eksempler fra projektet

MOSAİK-udstillingerne tog udgangspunkt i de livserfaringer, som deltagerne selv havde lyst til at dele. På Immigrantmuseet delte en ung kvinde med kurdisk baggrund refleksioner over krop, tilhørsforhold og identitet. Vigtigheden af ikke at lade kroppen kolonisere af vestlige idealer var vokset i takt med at hun havde opnået en bedre forståelse for, hvad det vil sige ikke at have et officielt land. I arbejdet med at omsætte hendes fortælling til en genstand opstod idéen om at indsamle et objekt, der kunne repræsentere hendes forhold til kroppen. Hun valgte selv nogle brugte barberblade - et valg, som dermed var et resultat af dialog og forhandling – ikke en foruddefineret løsning.

På MARK var museet i dialog med deltagerne om, hvordan netop deres historie kunne materialiseres. Et rystet mobilbillede af et bombet soveværelse, en anatomidukke tømt for organer og en knust billedramme materialiserer fx en ukrainsk flygtnings tab af eget hjem og egen familie- og sundhedshistorie, og står i stedet for ægte murbrokker, mistede familiealbums og tomme sundhedsjournaler. Dette var nødvendigt, da migrationshistorie generelt er et genstandsfattigt felt. Men den åbne tilgang gav også plads til helt utraditionelle indsamlinger. Efter en snak om, hvad deltagerne havde med sig hjemmefra, trak en kvinde friske, afskårne krydderurter op ad rygsækken. Frøene havde hun med fra sin køkkenhave i Ukraine og dyrket i den danske jord. De friske krydderurter blev nødkonserveret i en luge af vand og eddike.

AFRUNDING

Erfaringerne fra MOSAIK peger på, at samskabelse ikke er en metode, der kan implementeres isoleret, men en grundlæggende ændring i, hvordan museer forstår deres rolle og ansvar. At åbne samlingsarbejdet kræver ikke blot nye formater, men en vedvarende opmærksomhed på rammesætning, relationer, tid, etik og overvejelser omkring magtforhold. Samskabelse forudsætter tydelige strukturer, men også en villighed til at give slip på kontrol – ikke som fravær af styring, men som en bevidst deling af beslutningskraft.

På tværs af principperne står det klart, at samskabelse er relationelt arbejde. Det kræver tillid, transparens og en facilitatorrolle, der både kan skabe trygge rammer og håndtere kompleksitet og uforudsigelighed. Samtidig viser erfaringerne, at deltagelse kun bliver reel, når mennesker oplever, at deres bidrag har betydning – og når de har indflydelse på, hvordan deres fortællinger bliver en del af museets samlinger.

Samskabelse er imidlertid ikke uden omkostninger. Det er tidskrævende, kræver organisatorisk prioritering og indebærer et etisk ansvar, som ikke kan undervurderes. Når museer inviterer mennesker ind med deres egne erfaringer, inviterer de samtidig sårbarhed, følelser og komplekse livsfortællinger, som kræver professionel håndtering.

Erfaringerne fra MOSAIK peger samtidig på en ændring i forholdet mellem indsamling og formidling. Traditionelt har indsamling været en forudgående aktivitet, hvor museet først indsamler og siden formidler.

i MOSAIK er denne rækkefølge vendt om. Her fungerer formidlingen i form af de samskabte MOSAIK-udstillinger som den ramme, der muliggør indsamling.

Udstillingerne bliver ikke alene et formidlingsprodukt men et fælles arbejdsrum, hvor deltagere og museum sammen udvikler indhold, fortællinger og perspektiver. Det er i denne proces, at relationer opbygges, tillid etableres, og deltagernes erfaringer gradvist bringes i spil. Indsamlingen opstår dermed ikke som en isoleret handling, men som en konsekvens af deltagelse. Når deltagerne oplever, at deres bidrag er vedkommende, og at de har indflydelse på, hvordan deres historier formidles, opstår der også en villighed til at dele genstande, fortællinger og erfaringer med museet. Det betyder samtidig, at de genstande og fortællinger, der indsamles, er tæt forbundet med deltagernes egne forståelser af betydning og relevans.

Når indsamling er en del af en samskabelsesproces, er det ikke længere er museet alene, der definerer, hvad der er værd at indsamle, da denne vurdering opstår i mødet mellem deltagere og museum. Netop derfor rummer samskabelse også et særligt potentiale. Hvis museer tager denne kompleksitet alvorligt, kan samskabelse bidrage til at åbne samlingerne og gøre dem mere repræsentative for det samfund, de er en del af. Det er ikke en hurtig løsning, men et langsigtet arbejde, der udfordrer etablerede praksisser. Til gengæld peger det på en vej, hvor museernes ambition om at være "for alle" ikke kun realiseres i formidlingen, men også i det, der samles, bevares og gives videre.